

MAJOR FINDS FROM THE ZEEBRUGGE SITE

Stéphane Vandenberghe

Groeningemuseum

Dijver 12/16, B-8000 Brugge, Belgium

E-mail: Stephane.vandenberghe@brugge.be

From 1990 onwards very important metal objects were recovered from the water of the North Sea off the coast of Zeebrugge. Initially these objects were thought to belong to a sunken ship of the Dutch East India Company, but after long investigation it became clear that all these objects date from around the first quarter of the 16th century. The unique element of this find is the presence of dozens of intact but unmarked brass candleholders that can be subdivided into different types, the presence of some twenty sets of nested weights with famous Nürnberg master marks, small and large marked taps, undecorated mortars first cast and subsequently finished on the lathe with corresponding pestles in the same material as well as some forty objects in pewter. The pewter especially concerns small and larger dining plates, a few rather rare octagonal dishes, pewter saltcellars with a pear-shaped body or an opening lid, a lidded jug with the representation of St. Michael and several spoons with crowned hammer marks. The freighter also carried a large amount of other brassware and bronzeware, including two tripod cooking pots, decorated and undecorated offering dishes, a few unfinished embossed brass kettles stacked together and a large colander. Apparently there were also numerous small metal objects on board, including bells, pins, double-hooked fasteners, thimbles, lace-tags, engraved needle cases and even bone hair combs. It was furthermore possible to identify hundreds of religious and devotional objects, such as monstrances, fragments of holy water fonts, a pewter medallion depicting the Mass of Saint Gregory and Our Lady on the Crescent Moon as well as a very fine casting mould engraved in natural stone intended for making round medallions with an analogous iconographic representation. Apart from the very small and carefully finished sets of nested weights mentioned above, the finds also included a pair of compasses in perfect condition, coin weights some of which made in Antwerp and perhaps even the mechanism of an early table clock. As regards numismatics, a few Venus coins with the arms of Philip the Fair (1478-1506) were found in mint condition as well as some damaged coins of Charles V (1500-1558). It is clear that it concerns part of a shipload of a destroyed armed sailing vessel as large quantities of bullets and four iron cannons were found, one of which was salvaged and preserved.

A detailed study on this major discovery is currently being prepared, which will certainly constitute a contribution to maritime archaeology.

BELANGRIJKE VONDSTEN VAN DE ZEEBRUGGE-SITE

Stéphane Vandenberghe

Groeningemuseum

Dijver 12/16, B-8000 Brugge, België

E-mail: Stephane.vandenberghe@brugge.be

Vanaf 1990 werden er buiten Zeebrugge zeer belangrijke metalen voorwerpen uit de Noordzee uit het water gehaald, waarvan men aanvankelijk dacht dat deze misschien tot een gezonken VOC-schip behoorden. Langdurige studie heeft hierover uitsluitend gegeven, vermits al deze objecten in werkelijkheid te situeren zijn rond het eerste kwart van de 16de eeuw. Het unieke aan deze vondst is de aanwezigheid van tientallen gave maar ongemerkte tafelkandelaars in geelkoper die typologisch onder te verdelen zijn in verschillende types, het voorkomen van een twintigtal pijp- of sluitgewichten met bekende Nürenbergse meestermerken, kleine en grote gemerkte tapkranen, onversierde gegoten en daarna op de draaibank afgedraaide vijzels of mortieren met bijhorende stampers in hetzelfde materiaal, alsook een veertigtal stuks tinwerk. Wat dit laatste betreft gaat het hier vooral om kleine en grotere eetborden, enige vrij zeldzame achtkantige schotels, tinnen zoutvaten met peervormig lichaam of opendraaiend deksel, een schenkan met deksel met de voorstelling van Sint- Michiel als bodemmedaillon en meerdere eetlepels met gekroonde hamermerken. Het vrachtschip vervoerde ook tal van ander koper- of bronswerk, zoals een tweetal grappen, versierde en onversierde offerandeschotels, enige onafgewerkte en in elkaar geschoven ketels in gedreven geelkoper en een groot vergiet. Men had blijkbaar ook tal van kleine objecten in metaal aan boord zoals belletjes, kopspeldjes, kledinghaken, vingerhoeden, nestels, gegraveerde naaldenkokers en zelfs benen haarkammen. Voorwerpen die verband houden met de religie of de devotie konden ook onder de honderden voorwerpen geïdentificeerd worden, zoals enige torenmonstransen, fragmenten van wijwatervaten, een tinnen medaille met de uitbeelding van de Mis van de Heilige Gregorius en O.-L.-Vrouw op de Maansikkel, alsook een zeer fijne in natuursteen gegraveerde gietmatrijs voor een ronde medaille met een analoge iconografische voorstelling. Zoals hoger vermeld waren er niet alleen de zeer kleine en zorgvuldig afgewerkte sluitgewichtjes aan boord, maar ook een puntgave scheepspasser, muntgewichtjes van deels Antwerpse makelij en misschien zelfs het mechanisme van een vroeg tafeluurwerk. Wat de numismatiek betreft, werden er enige gave 'Venuspenningen' met het wapen van Filips de Schone ontdekt (1478-1506) en beschadigde muntjes van Karel V (1500-1558). Het is duidelijk dat het hier gaat om een deel van een scheepsvracht die behoorde tot een stukgeslagen bewapend zeilschip. De aanwezigheid werd immers vastgesteld van grote hoeveelheden kogels en een viertal ijzeren kanonnen, waarvan er één exemplaar boven werd gehaald en geconserveerd.

Momenteel wordt een geïllustreerde studie over deze belangrijke ontdekking voorbereid, die ongetwijfeld een bijdrage zal zijn tot de maritieme archeologie.